Debreczen, 1900. XXVII. évfolyam 114. sz. Kedd, május 1.

Előfizetési árak:
postán vagy házhoz küldve:
Egész évre. 20.— kor.
Félévre . . 10.— kor.
Negyedévre 5.— kor.
Egy hónapra 1.70 kor.
Egyes szám ára 8 fill.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Hirdetések díja:
Egy □ cm. területenként 8 fillér.
Nyilttér és magánérdekü közlemények soronkint 40 fillér.
Megjelenik minden nap, az ünnepek és vasárnapok kivételével.

Szerkesztő Kossuth-utcza 19. Ide küldendők a lap emi részét illető közlemények. Főszerkesztő: Koncz Ákos. Felelős szerkesztő: Dr. Orbán József. Kiadóhivatal: Kossuth-utcza 13. Előfizetés, hirdetés és magánérdekü közlemények felvétele.

Uj ülésszak.

Debreczen, április 30.

(F.) Az uj ülésszak küszöbén nyugodt hangulattal tekintünk a multba és a jövőbe egyaránt. A lefolyt ülésszak a béke jegyében született és kimulásakor fölötte teljes fényében ragyog a béke csillaga.

A sikeres és eredményes munkának első feltétele a béke; s azért az országnak teljes oka van megelégedettnek lenni az aktuális parlamenti állapotokkal, a melyekben a pártok nem azt tekintik tevékenységük főczéljának, hogy egymást a személyeskedés terén üldözzék, hanem azt, hogy egymás meggyőződésének kölcsönös tiszteletben tartása mellett a produktiv munka czéljait előmozditsák.

Ez az eredmény tagadhatatlanul és kétségbevonhatlanul Széll Kálmán miniszterelnöknek érdeme, a ki akkor vette át a kormányzás gyeplőit, a mikor a pártszenvedély és gyülölködés hullámai a legmagasabban csapkodtak és nyilt s lojális, valamint egyrészt udvarias s tapintatos, másrészt meg határozott és energikus föllépésével és magatartásával megfékezte és lecsillapitotta a dühöngő szenvedélyeket, sőt mi több, a 67-es pártok egyesitésével olyan keveredési proczesszust inditott és oldott meg, a mely a közjogi kiegyezésnek, államalkatunk mai alaposzlopának csakis jelentékeny megszilárditására szolgált.

Ma már Magyarország csakugyan büszke lehet belpolitikai viszonyaira, a melyek a legtöbb államéival szemben határozottan kedvezőbbek. Más országoknak bizony többé-kevésbé küzdeniök kell belső nehézségekkel, különösen pedig szomszédságunkban, Ausztriában teljesen föl van dulva a belső béke és valóban szerencse, hogy a mi rendezettségünk azt ellensulyozza.

Az uj ülésszak bejelentésével egyidejüleg Széll Kálmán miniszterelnök a Házat a munkarend tekintetében is tájékoztatta, a mely — még az osztrák viszonyok bénitó hatása mellett is — a komoly és eredményes munkára nyujt kilátást.

S nincs okunk kételkedni abban, hogy a parlament a béke jegyében állhatatos és következetes kitartással fogja tovább folytatni a nemzeti konszolidáczió nagy munkáját, a melyet már eddig is az ország érdekeinek és közóhajának megfelelően inaugurált és kifejtett.

Az uj koronajáradék kibocsátás. Lukács László pénzügyminiszter, a „Magyar Távirati Iroda“ értesülése szerint, holnap terjeszti be a képviselőházban a magyar koronajáradék kibocsátásáról szóló törvényjavaslatot.

Bizalmi demonstráczió Széll Kálmánnak. A szabadelvüpárt ma esti konferenczián lelkes tüntetés készül Széll Kálmán miniszterelnök politikája és személye irányában. A párt elnökségénél — mint már jeleztük — a szabadelvü-klub néhány tagja bejelentette szándékát, hogy a konferenczia napirendje, a Ház bizottsági tagjainak kijelölése előtt föl fognak szólalni és kifejezést fognak adni Széll Kálmán iránt érzett bizalmuknak és ragaszkodásuknak. A konferencziához számos vidéken tartózkodó párttag a fővárosba érkezett, hogy a jelenlevők nagy száma annál impozánsabbá és nagyobbszerüvé tegye a szokatlanul lelkesnek igérkező bizalmi demonstrácziót.

Aradról távirják: Aradvármegye mai közgyülésén Vásárhelyi László azt inditványozta, hogy a törvényhatóság Széll Kálmán miniszterelnök iránt, kormányzata első évfordulója alkalmából, bizalmának és üdvözletének adjon kifejezést. Az inditványt alkalomszerüvé teszi bizonyos áramlat rendszeres aknamunkája. Széll a politikai áramlatokat szerencsés utra terelte, a kormányzat minden rétegét feldulással fenyegető bajokat kiirtotta s az ország szabad polgárainak

---

TÁRCZA

A nyomorultak.

— A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti tárczája. —

Irta: **Koncz Ákos.**

Acsády Ernő a kártyaasztalnál ült, mikor egy sürgönynyel haldokló édes anyja ágyához hivták.

Vonatra ült tehát s néhány óra mulva megérkezett az eleméri pusztára, hol az agg urnő már a halállal vivódott. Hosszu haláltusája közben csak egyetlen egyszer nyitotta fel szemét s meglátva fiát, érthetetlen szavakat susogott, majd gyöngéden, még megmaradt utolsó erejével megszoritván fia kezét, feje lehanyatlott és meghalt.

Ernő bár nem hallotta édes anyja utolsó szavait tudta, hogy mit akart mondani a haldokló.

Acsády Gézáné egy szenvedésekben gazdag életet fejezett be, mikor meghalt. Husz évig viselte az özvegység fekete fátyolát, mely idő alatt teljesen visszavonult attól a világtól, melyben azelőtt vezérszerepet játszott. Férje egy vadászaton szerencsétlenül járt, egyik társa véletlenül agyonlőtte s e percztől kezdve Acsádyné arczán nem látott mosolyt senki. Bánatát nem osztotta meg senkivel, ugy élt, mint egy remete eleméri kastélyában.

Néhány évvel halála előtt azonban egy pillanatra visszatérni látszott az agg urnő életkedve. Egy kis rokona Dallos Margit időzött nála néhány hétig. A gondtalan, vidám gyermek napsugarat hozott az eleméri kastély egyhangu szürkeségébe. Acsádyné megszerette a szép gyermeket és egy szép terv fogamzott meg agyában. Fiának szánta Margitot, ki bevallotta nénjének, hogy tetszik neki Ernő.

Ez irányban beszélt is Acsádyné fiával, a nem várt válasz azonban kiábrándította a gyermeke jövőjéért aggódó anyát. — Ernő kijelentette, hogy nem szándékozik megházasodni. Elhatározását nem sietett megokolni, mi azon gyanut keltette Acsádynéba, hogy fiának olyan viszonya van, melyet nem akar békés otthonnal felcserélni.

Miután Acsádyné utolsó reménye is rombadőlt és kis huga Lázár Gidához ment nőül, megneheztelt fiára, kinek tudtára adta, hogy a köteles részen kivül ne számitson semmire. Néhány hét mulva ügyvédje utján ki is fizette fiát, megirta végrendeletét, melyből azonban semmi sem jutott nyilvánosságra az agg urnő halála előtt.

Ernőnek fájt, hogy édes anyja elhidegült iránta, de később abban a zajos életben, mely eleme volt, lassan-lassan megnyugtatta lelkiismeretét, főleg miután csakhamar arról értesült, hogy édes anyja azon vagyonát, melyhez szabad rendelkezési joga volt, Lázár Gidánéra hagyta.

Mikor Lázár Gidáné a nagy vagyont kezéhez kapta, hirtelen megváltozott. Az eddig szerényen visszavonuló menyecske szerepelni kezdett s azt sem találta szükségesnek, hogy jóltevőjét legalább illemből, külsőleg meggyászolja. Lázár Gidának is tetszett ez az állapot s lemondva csakhamar hivataláról, átadta magát a boldog semmittevésnek.

Hogy hogy nem, később Acsády is eljárt a Lázár Gidáék zsurjaira, miközben megtetszett neki a fess és örökké vigkedélyü menyecske. Lázár Gida talán észre is vette ezt a kölcsönös érdeklődést, de édes-keveset törődött vele, mert az ő szivét meg Bella, a szép énekesnő foglalta el.

Ernő bánni kezdte, hogy nem hallgatott megboldogult édes anyjára s irigyelte Margitot Lázár Gidától, ki felette jól érezte magát a nagy vagyonban, főleg midőn meggyőződött arról is, hogy Margit nem tesz neki szemrehányást liesonjaiért. Margit meg boldog volt az Acsády Ernő közelében, mert leánykori szerelmének egész erejével szerette most már azt az embert, aki két évvel ezelőtt ugyszólván futott a szerelmétől.

A vagyon természetesen apadt ekköz-

Herczeg Metternich-féle Königswarti Richard-forrás

★ A világ legkitünöbb asztali vize. ★

Természetes szénsavdus tartalmánál fogva különösen alkalmas borral, gyümölcs-szörppel vagy likőrrel való keverésre. Feltünő gyógyhatásu emésztési zavaroknál, ugyszintén a légcső és hugyhólyag idült hurutos bántalmainál. Járványos betegségek ellen biztos óvszernek bizonyult.

Országos főraktár és iroda: Budapest, VIII., József-körut 9. sz.

Kapható helyben Geréby Fülöp utódai uraknál, mint főraktárosoknál és minden jobb vendéglőben.

szabadabb lélegzést biztositott. Vásárhelyi Béla főrendiházi tag az indokolást nem fogadja el, de magához az inditványhoz a legnagyobb készséggel hozzájárul. Velics Mihály azt inditványozza, hogy térjenek az inditvány fölött napirendre.

A közgyülés Vásárhelyi László inditványát egyhangu lelkesedéssel elfogadva, Széll Kálmánhoz üdvözlő feliratot küld.

Herczeg Ferencz fölolvasása.

Herczeg Ferencz a diákkongresszus tegnap délelőtti matineéján a következő felolvasást tartotta :

Évekkel ezelőtt a budapesti Royal-fogadó hangverseny-termében felolvasást tartottam az egyetemi ifjuság egyik matineéján. Hallgatóságom zömét akkor is az ifjuság és a főiskolai életért érdeklődő közönség alkották. A felolvasásomat ilyen szavakkal kezdtem : „Attól félek, hogy mai előadásom csalódást fog okozni tisztelt hallgatóim közül azoknak, a kik tőlem — a belletristától — azt várják, hogy valami derüs elbeszéléssel mulattatnám a diszes társaságot. Ezért a csalódásért előre is bocsánatot kérek. Midőn azonban alkalmam van, hogy nyilvánosan felszólaljak egy az egyetemi életért melegen érdeklődő diszes társaság jelenlétében, nem tudok ellentállani a kisértésnek, hogy egy komoly, ugyanis a főiskolai ifjuságot közelről érdeklő kérdésre ne hivjam föl a figyelmüket.“

Ilyen szavakkal kezdtem a Royal-fogadóban tartott fölolvasásomat és ilyen szavakkal akarom kezdeni most is. Az elbeszélőt, a belletristát ma is otthon hagytam : ezuttal is mint agitátor kivánok föllépni.

Beismerem, hogy az eljárásomban van némi csalárdság. Ugy teszek, mind az üdv hadseregének apostolai, a kik vidám zeneszóval csalogatják az embereket, hogy aztán erkölcsi elmélkedésekkel untassák őket. Azt hiszem azonban, hogy az én helyzetemben a czél tényleg szentesiti az eszközt.

A czél : az egyetemi sport !

Igen büszke volnék, ha igénytelen nézeteim, a melyeket egy javaslat keretében leszek bátor előadni és a melyek az én meggyőződésem szerint a *megoldás egyetlen életképes formáját* tartalmazzák, némi visszhangra találnának szives hallgatóim körében.

Mikor néhány évvel ezelőtt első izben foglalkoztunk ezzel a kérdéssel, meglehetősen vigasztalatlan viszonyokat találtunk. Budapesten már akkor is körülbelől 4000 egyetemi és müegyetemi hallgató élt — a magyar ifjuság szine-java, — a négyezer fiatal ember közül azonban az én számitásom szerint alig 2—300 foglalkozott rendszeresen valamely sporttal. Rendszeresen talán annyi sem. Aligha voltak ötvenen, a kik evezőt forgattak. A lovasok perczentjét nem is lehetett számokban kifejezni. Korcsolyázók és vivók többen voltak. A korcsolyázás azonban rövid időszakhoz van kötve, a vivás pedig nálunk nem is annyira sport, mint inkább óvatossági rendszabály.

Ma már a viszonyok kedvezőbbek. Maga az a tény, hogy a debreczeni diákkongresszus ünnepségei között vivó- és tornaverseny is szerepelt, eléggé bizonyitja, hogy a mi önálló gondolkozásu és helyes érzékü ifjuságunk tudaatára ébredt annak, hogy e rendszeres testi nevelés nemcsak puszta mulatság, vagy egészségügyi rendszabály, hanem egyenesen *nemzeti kötelesség*.

Minden nemzetnek érdekében van, hogy testileg és lelkileg edzett utódokat neveljen magának, de a magyar nemzetnek inkább, mint másnak.

Mi sem könnyebb, mint ennek a tételnek a bizonyitása. Hogy ez a számra nézve kicsi nép, egy évezreden át uralkodó szerepet tudott játszani a kelet töredék népei között, azt bizonyára nem átörökölt jogának, hanem csak annak a körülménynek köszönheti, hogy mint *emberanyag* ugy szellem, mint fizikum dolgában mindenkor egy fejjel kimagaslott a szomszédai közül. Ha ez igaz akkor az is bizonyos, hogy a nemzet kiváltságos helyzetét csak addig fogja fentartani, a mig meg tudja védeni szellemi és fizikai fölényét. Magyarországnak tehát — a mely országnak egész léte végeredményében egy örökös ostromállapot — a jövőben talán még inkább, mint a multban, egy éperkölcsü, egészséges szervezetü és harczias szellemü intelligencziára lesz szüksége. Megemlékeztünk itt arról a tényről, hogy a magyar ifjuságnak ma nincsenek katonai ambicziói. Bizonyos közjogi és társadalmi proczessusok (a melyeknek fejtegetése nem tartozik ide), azt eredményezték, hogy kedvetlenül, mondhatnám : immel-ámmal teszünk csak eleget katonai kötelezettségünknek. Ennek pedig meg kell változnia, mert a nemzet ma már oly szellemi és anyagi kincsek birtokában van, a melyeknek megvédését nem bizhatja semmiféle szövetségesére, hanem a melyeknek megvédéséről magának kell gondoskodnia. A nemzetnek, mely a Rákóczi-korszak után katonai nemzetből fiskális nemzetté lett, részben legalább megint katonai nemzetté kell lennie.

A magyar közoktatásügyi kormány volt vezére nagy érdemeket szerzett magának, mikor a középiskolákban reformálta a testi nevelést. Nekem azonban ugy rémlik, hogy az a nemes buzgalom, amelylyel a középiskolák a kormány ötletét fölkarolták, némileg hanyatlófélben volna megint. Nem tudom, hogy helyes-e a megfigyelésem, de ha az, akkor talán okát is tudnám adni e tüneménynek. Az oka megint csak az, hogy nincs igazi egyetemi sportéletünk, mely üdvös visszahatással lehetne a középiskolákra is. Ha a kis diák tudná, hogy az ő játék- vagy tornaórája előkészitő iskolája annak a magasabb, klaszsztikus sportnak, melyet az egyetemen müvelnek, — ha tudná, hogy testi ügyessége neki az egyetemen fiatal és ünnepelt atlétái között egy csapásra bizonyos pozicziót biztosit, akkor talán nagyobb mértékben ösztökélné az ambicziója.

A főiskolai sportról elmélkedve, első sorban a budapesti egyetem viszonyai lebegnek a szemem előtt. A vidéki főiskolák ifjusága egészségesebb, hogy ugy mondjam : természetesebb viszonyok között él. A főváros azonban, a mely a mi imádásunk és utálatunk állandó tárgya, legkevésbé sem alkalmas iskolája a férfias nevelésnek. Az angolok jól tudták, hogy mit müvelnek, mikor Oxford és Cambridge árnyas partjai közepette épitettek iskolákat a britt világbirodalom jövendő urainak, de nem London párás és bünös levegőjében. — A budapesti egyetemi sportélettel kivánok foglalkozni, de fölteszem, hogy ez a kérdés a vidéki főiskolák hallgatóit is érdekli. Érdekli az össze-

---

ben, Lázár Gidát Bella kisasszony koppasztotta, Margit meg a saját passzióira költött ezreket. Kölcsönt kértek tehát a birtokra és Margit elég könnyelmüen urára bizta a lebonyolitást. Lázár Gida készségesen tett eleget a megbizatásnak, de a pénzt megtartotta s egy szép reggelen Bella kisasszonynyal a tengeren elvitorlázott.

A városban természetesen egy hétig nem beszéltek egyébről, mint a Lázár Gidáék skandalumáról. A vélemények — mint minden ily esetben — megoszlottak. A férfiak Lázárné mellé sorakoztak, az asszonyok azonban ugy vélekedtek, hogy Margit a hibás és sorsát megérdemelte.

Kis idő mulva Margit hütlen elhagyás czimén válópört inditott az ura ellen, s mikor a válást végérvényesen kimondták, nőül ment Acsády Ernőhöz, ugy vélekedvén mindaketten, hogy ezzel elhallgattatják a közvéleményt, mely ellenök fordult.

A kettőjük megmaradt vagyona még mindig elég volt arra, hogy gond nélkül élhessenek. És mivel Acsády Ernő inkább lovagiasságból, mint szerelemből vette el Margitot, nem csoda, ha valami melegebb érzelem nem fejlődött ki közöttük s csak mint közönséges érdektársak éltek együtt, hozzájárulván ehhez az is, hogy Margit sem találta Ernőt, mint férjet oly szeretetreméltónak, mint mikor szeretője volt.

Lassan-lassan aztán megromlott ennek az élvezetek után sivárgó nőnek a vére. Most már nem őt keresték, hanem ő járt a férfiak után. A könnyelmü asszonyok mesterfogásaival hálózta be azokat, kik utjába tévedtek. A becsületes asszonyok félve huzódtak előle s a jobb társaságokban már rég elfeledték nevét.

Acsády Ernő keveset gondolt Margittal. Tudta, hogy utjáról vissza nem téritheti, mig másrészt unottá lett neki a világ s nem törődött azzal, a mi körülötte történt. Örült, ha nem háborgatták magányában, hol szünet nélkül azon töprengett, hogy másképen kellett volna életét berendeznie.

Az önvád, az elhibázott élet gondolata addig addig gyötörték Acsádyt, hogy házassága után két évre főbelőtte magát. Meghalt a nélkül, hogy Margit egyetlen könyet ejtett volna utánna.

A temetés után Margit külföldre utazott, hol csakhamar megismerkedett egy öreg báróval, ki gazdag volt s még mindig rajongott a könnyüvérü asszonyok után, Margit körülhálózta a vén urat, hogy ez csakhamar nőül vette.

Az öreg báró mámorából azonban csakhamar felébredt. Egy elfogott levélben meglátta szarvait. Nem sokat gondolkozott, hanem egyszerüen elkergette feleségét. Margit szégyenében onnan is tovább ment és a legközönségesebb asszonyi teremtéssé fajult. Könnyelmü élete felemésztette vagyonát s mikor az első ősz hajszálak jelentkeztek, koldusabb volt a koldusnál.

Nyomorában másodrangu orfeumokban próbált szerencsét. A vándor társasággal városról-városra utazott. Az éjszakai virrasztás, könnyelmü élet lassankint megőrölték egészségét, a komédiások sem vehették hasznát, tehát elbocsátották betegen, nyomorultan.

Végre is összeesett az utczán és bekerült a kórházba, hol az élet nyomorultjait legalább festetlen deszka koporsó várja. Fiatal volt, daczolt tehát természete a kórral, mely megtámadta a szervezetét. Tavasz felé felkelhetett s a kórház udvarára kiült sütkérezni a napra, hol a betegek mohón szivták magukba a friss levegőt.

Amint igy révedezve nézte a járókelőket, egy a többinél szánalmasabb férfi haladt el előtte. Botjára támaszkodva vonszolta magát s nehéz köhögése elárulta, hogy mellette megy a halál.

Margit emlékezetében kutatni kezdett. Mintha látta volna azt az arczot valamikor. Csakhogy akkor fekete volt a haja, elegáns volt és fiatal. Nézte, nézte merőn, szorongva ezt az összetört embert, ki nem látszott vele törődni. Mikor aztán megbizonyosodott, hogy ez az ember csakugyan az, a ki valamikor neki férje volt, felsikoltott, odaszaladt alihoz a nyomorult emberhez és annak lábaihoz vetette magát.

Lázár Gida felismerte egykori feleségét. Egy pillanatra megdöbbent, de aztán felkerekedett benne az állat. Kárörvendő szemekkel nézte a nyomorultat, fakó arczán vérvörös foltok jelentkeztek és mintha visszanyerte volna régi erejét, megragadta annak a másik nyomorultnak haját és a kezében levő görbe bottal talán halálra veri, ha a körülállók ebben meg nem akadályozzák.

Lázár Gidát harmadnapra eltemették, előbb azonban a bonczoló asztalon szétszedték a tudós doktorok, hogy tapasztalataikat öregbitsék. Mikor a szétfürészelt fejet darabonkint a koporsóba rakták, Margit, az egykor ünnepelt szép asszony bután vigyorgott a szolgákra, fonnyadt kezeivel csókokat szórva feléjük...

Őt verte meg az Isten legjobban, mert mikor mindenét elvesztette, végül megfosztotta eszétől . . .

tartás érzésénél fogva, mely az egész magyar ifjuságot ma már egybefüzi és érdekli azért is, mivel a nálunk minden téren érvényesülő czentrálizmusnál fogva a kérdések Budapestet érdeklő részének megoldása szükségszerüen maga után fogja vonni a vidéki főiskolák sportéletének felvirulását is.

Legyünk őszinték és valljuk be, hogy Budapesten azért nincs igazi sportélet, mivel speciális egyetemi élet nincs. A fiatal urak, mihelyt fölkerülnek az egyetemre, nem alkotnak külön akademiai társaságot, hanem tagjai lesznek annak a polgári társas rétegnek, melyhez születésüknél vagy hajlandóságuknál fogva vonzódnak. És többé-kevésbé osztályosai a budapesti társaság nagyzoló szórakozásainak is. Bizonyos egyesületi érdekek, vagy néha politikai napi kérdések, fölkeltik ugyan az ifjuságban az összetartozás érzését, — egyébként azonban kiki ugy él, a hogy kedve tartja és viszonyai megengedik.

A sporttól pedig sok mindenféle tartja távol. A fővárosban elég a sport-egyesület, de azok nagyrészben zárkózott magánklubok, nagyrészben pedig költséges életmódot követelnek. Tovább megyek: a korcsolyázás alig nevezhető sportnak, mivel nagyon is rövid időszakhoz van kötve, a vivást és a szereken való tornázást zárt helyiségben gyakorolják; azonkivül egyik sem eléggé szórakoztató — valljuk be: idővel csakhamar unalmassá lesz mindkettő.

Ha tehát egyetemi sportéletet akarunk teremteni, tisztába kell jönnünk annak két alapföltételével.

Az első föltételt igy formuláznám: *sportélet az egyetemen csak ugy lesz, ha minden egyetemi hallgatónak* — társadalmi állása és vagyoni viszonyára való tekintet nélkül — *alkalmat adunk, hogy sportemberr lehessen.*

A második föltétel pedig ez: Sportélet az egyetemen csak ugy lesz, ha annak központjává az *evezősportot* és az ugynevezett *gyepjátékot* teszik.

Miért épen ezt a kettőt? Erre a kérdésre már megfelelt a tapasztalás. Tapasztalásból tudjuk, hogy ezek a sportnemek — az evezés és a gyepjátékok — annyira szórakoztatók, a fantáziát foglalkoztatók és az ambicziót felköltők, hogy csakhamar szenvedélyévé lesznek annak, aki velük foglalkozik. Megvan továbbá az az előnyük, hogy harmonikusan fejlesztik a testi képességet. Alkalmat adnak az erők összemérésére és a férfias versengésre.

Hogyan képzelem én megoldhatónak az egyetemi sportélet kérdését? Csak ugy, ha maga az egyetem létesit egy sport-telepet.

Ennek a ma még, fájdalom, nem létező sporttelepnek már is megvan a maga bus története.

Az ötletet néhány esztendővel ezelőtt vetettem föl ama fölolvasásomban, amelynek eszmemenetére mai fejtegetéseimben is támaszkodom. Ugy emlékszem, hogy ötletem akkoriban megnyerte hallgatóim tetszését és bizonyos mozgalmat is eredményezett a fiatalság körében. — Akadt aztán ember, a ki a magáévá tette a gondolatot. Meggyőződésem szerint ő volt az egyetlen ember, a ki pusztán társadalmi uton is meg tudta volna valósitani, mert ugy tudott akarni, mint rajta kivül Magyarországon talán senki: Atzél Béla báró.

Az ő izzó, nyughatatlan és festői szinpompában gyönyörködő fantáziája meghagyobbitotta, kiszélessitette, kiszinezte az én igénytelen tervemet, mig az egyetemi sporttelepből *nemzeti sporttelep* lett. Ragyogó szépségü müvészi keret közepén óriás telepet akart létesiteni, mely egyesitette volna magában az athénei stadiont, a spártai gimnaziont és a bizanczi hippodromot. A gyepjátékoknak az evező — és a lovassportnak akart otthont épiteni. Ez ő kolosszális arányokat kedvelő fantáziája arról álmodott, hogy Budapest egész lakossága, férfiak és nők, gyermekek és aggok, gazdagok és szegények ott töltsék a szabad idejöket, edző játékokkal szórakozva.

A telep-alapitás költségeit két millióban állapitotta meg. Nagy összeg! Sejtelmem sincs, honnan tudta volna összeharácsolni, de biztos vagyok benne, hogy két-három esztendő alatt összeharácsolta volna.

Mellékesen emlitem föl, az ember jellemzésére, hogy midőn bizalmas körben — elég indiszkrét módon — megkérdeztük tőle, hogy mennyivel akar hozzájárulni a sporttelep létesitéséhez a *sajátjából*, mint elhatározott dolgot emlitette: Kétszázezer forintot adok!

Meghalt Atzél Béla, a kinek ereiben volt egy csöpp a nagy Széchenyi véréből, — vele eltemettük a nemzeti sporttelep eszméjét is. Hinni akarom azonban, hogy az egyetemi sporttelep eszméje még életképes.

Milyennek képzelem az egyetemi sporttelepet? Irásaim közt kutatva, megkerestem, hogy szives hallgatóim lelki szemei elé varázsoljam e szép telep képét.

A Duna partján, a város tőszomszédságában, hová helyi gőzösön hamar el lehet jutni, van az egyetem telepe. Nagy lombos park, jókora gyepes tisztásokkal. Közvetlenül a parti töltésen áll a főépület — olyan formájunak képzelem, mint minő a budapesti Hunnia evezős-egylet háza a Császár fürdő mellett — természetesen jóval nagyobbnak.

Lépjünk be a házba. A hivatalos helyiségeken kivül két nagy csarnokot találunk a földszinten, az egyik az ebédlőterem, hol a telep kantinosa a gazda, a másik a nagy társalgó, mely vivóterem, alkalomadtával tánczterem is. A főépületben vannak még az öltözőszobák — egy egy évadra kibérelhető ruhaszekrényekkel, — továbbá a zuhanyfürdők, a padláson hajókabinok módjára berendezett kis hálófülkék, a trainingben levő fiatal urak számára. Van aztán egy másik, kisebb épület is, mely a konyhát és szertárakat, esetleg a cselédházakat foglalja magában. A Dunán uszik a tutajos csónakhaz, továbbá a dunai fürdő. A parkban tenniszgrandok, kerékpárpályák és a különféle labdajátékok számára fentartott helyek.

A telep az egyetem joghatósága alá tartozik, de bizonyos autonóm önkormányzati joga van. A Commodoret a rektor nevezi ki, ő intézi a telep ügyeit, kiváló egyetemi sportemberekből álló fegyelmi tanács támogatásával.

A telepet minden igazolvánnyal ellátott egyetemi hallgató látogathatja. Minden fiatal ember olyan sportnemben képezi ki magát, a minőhöz hajlama van, de kultiválhatja valamennyit.

A versenycsapatokat azonban a trainer meghallgatásával asszentálás utján állitják össze az önként jelentkezők sorából. A telep és sporteszközök használata, ugyszintén az oktatás és a training dijtalan. Vidéki vagy külföldi versenyekre való nevezések alkalmából a telep egyes kiváló, de vagyontalan tagjait utiköltséggel is támogatja.

Azt hiszem, szives hallgatóim, a hiányos vázlat nyomán is el lehet képzelni a sporttelep képét.

Bevallom, hogy midőn ezt a képet megrajzoltam, nem is annyira a versenysport ideálja lebegett lelki szemeim előtt, hanem az a gondolat, hogy az ilyen sportintézet uj és a mostaninál jóval egészségesebb alapra fektetné az ifjuság szocziális életét. Magyarország sorsának jövendő intézői a gyepen és a viz tükrén, idegedző munka közepett fognak egymással megismerkedni, — a különböző társadalmi osztályok sarjai férfias versengés közepett fogják megkötni azokat a baráti frigyeket, melyet később az élet küzdőtéren kiállják a tüzpróbát. És ha ott, az egyetem lobogója alatt, egy uj társadalmi rendfokozat keletkeznék is, melynek élén egy viruló fiatal izom arisztokráczia állana: azt épenséggel nem tartanám bajnak a jövő generáczióra nézve.

Kérdés: meg lehet e valósitani ezt az eszmét? És ha igen, mi módon?

Azt hiszem, a sporttelepet nem társadalmi, hanem állami uton kell létesiteni. A maga egészében csak az állam létesitheti. Ő, a ki lefoglalta magának az ifjuság szellemi nevelésének jogát és kötelességét, jogositva és kötelezve van arra is, hogy a testi nevelésről gondoskodjék. Nem kételkedem benne, hogy az állami apparátus mozgósitása tisztán az ifjuság jóakaratán fordul.

Önök, fiatal barátaim, a kiknek lelkében szüzies önerejében él a magyar faj legelőbbkelő tulajdonsága: az *ellenállhatatlan akaraterő*, meg tudják ezt csinálni, ha jónak találják és akarják. Szervezkedjenek! Vitassák meg az ötletet. Vitassák meg, de ne alkudozzanak és ne ejtsenek el annak egészéből egy szemernyit sem. Gyüjtsenek neki hiveket az ország összes főiskoláin. Legyen az egy álandó programmpontja az országos értekezleteknek. Ha önök imponáló egyetértéssel, a maguk és az utódjaik érdekében kérik és követelik a sporttelep fölállitását: nem fogják azt önöktől megtagadni.

A kormány, a törvényhozás és a sajtó férfiai között önöknek csupa szerető barátjuk van. Mert kit szeretnénk, ha nem szeretnők a nemzet büszkeségét, a magyar ifjuságot?

A diákkongresszus.

Harmadik nap. — Hétfő.

A diákkongresszus tegnap folytatta tanácskozásait. Délelőtt a szombatról elmaradt tárgyak kerültek sorra. Minden egyes pontnál mélyreható vita fejlődött ki, mindazonáltal a programm legnagyobb részét sikerült letárgyalni.

Először is tudomásul vették, hogy az ifjuság a Nemzeti Muzeum lépcsőzetén azon helyre, hol Petőfi a Talpra magyart szavalta, emléktáblát állitott. Előadó Kosztolányi Zoltán (Budapest) volt. — Majd Zsembery István javaslata folytán határozatba ment, hogy ezentul minden egyes egyesület külön hozza meg határozatait és ez legyen az ifjusági közgyülések elébe terjesztendő. Mandel Sándor (Budapest) és ifj. Katona Mór (Pozsony) a diákigazolványok és egységes diákjelvényekről beszéltek. Hozzájárult a közgyülés, hogy a budapesti tudományegyetem által készitendő és kiállitandó diákjelvények és igazolványok már a párisi diákkongresszuson alkalmazásba vétessék.

A párisi nemzetközi diákkongresszus.

E nagyfontosságu ügynek tárgyalása vette igénybe az egész délutánt. Ludvigh Rezső (Budapest), mint a nemzetközi diákkongresszus magyar osztályának elnöke, ismertette a nemzetközi diákkongresszus szervezetét, állásfoglalását a Bolcas Lucián ügyében. A diákalmanachról is szól, ezt ő fogja szerkeszteni, kiadását pedig az Atheneum vállalta magára.

Wolfner Pál nagy hatást keltett szép beszéde, Kun Béla, Boross Lajos, Vajna Géza, Sipos Béla (Debreczen), Medvigy Gábor (N. Várad), Zerkovicz Horváth Zoltán, Nyáry Béla, Brázovay Kálmán (Budupest), Rajcsányi Gyula, Bodor Antal (Kolozsvár) és még többek kozzászólásai után a kongresszus elhatározza, hogy a nemzetközi diákkongresszusra Budapestről 9, Kolozsvárról 3, Debreczenből 2 és a többi vidéki akadémiákról 1—1 tagot küld ki és hogy az egyletek által küldendő tagok a küldöttséghez ex offo csatlakozzanak.

A küldöttség tagjaiul választattak Budapestről: Ludwig Rezső, Szemenyei Kornél, Zsembery István, Köpösdy Dezső, Schindler Viktor, Wolfner Pál, Zerkovicz Rudolf, Megyercsi Béla, Horváth Vilmos, Hindy Zoltán. Kolozsvárról: Sárkány Loránd, Fabinyi Rudolf, Gabányi Imre és Rajcsányi Gyula. **Debreczenből: Kun Béla és Boross Lajos.** Magyar-Óvár: Zsendovics József. Pozsony: Katona Mór. Eger: Kubinyi Zoltán. S.-Patak: Farkas Endre. N.-Várad: Medvigy Gábor. Kassa: Brudel Fülöp. Selmecz-Bánya: Cservenka István. Kecskemét: Szakács József. Sziget és Pécs kiküldötteit később nevezi meg.

Ezután elhatározták, hogy a kormányhoz államsegélyezés miatt kérvényt adnak be, illetve Széll Kálmán védnöknél tisztelegnek küldöttségileg. E határozatok végrehajtására a kongresszusnak s a nemzetközi

S más sok gyarlóság, mely láthatlanul
*Ott **künn** a jónak siri vermet ás,*
*De hull az álarcz, — a **néző** tanul,*
S mint felkelő nap, győz a haladás !

Áldás a szinpad, mely magasbra von,
A függönye egy világot takar,
*De szdzszor áldás, **mérhetlen** vagyon,*
*Ha első sorban **nemzeti, magyar** !*
*Magyar művészet ! **te élsz idebenn,***
*Mint honi nyelvünk **egyik támasza,***
Munkáld, hogy veszszen, a mi idegen,
*S legyen egységes, boldog a **haza** !*

S te ifjuság, te örökös Tavasz,
Mely virágban még ki nem apadott,
Még akkor sem, ha fergeteg havaz,
— Szeresd, becsüld a magyar szinpadot !
A jövendőt nagyobbra épited,
Ha időd részét nekünk áldozod,
A művészetbe vesd erős hited,
Légy a miénk ! légy nagy ! Isten hozott !!

TÁVIRATOK.

— A „Debreczeni Ellenőr" eredeti táviratai. —

Választások a képviselőházban.

Budapest, május 1. A Házban megkezdődtek a választások. Elnökségnek a régi maradt. Szintén megmaradtak a jegyzők és bizottsági tagok is. Lukács miniszter bejelentette a százhétmillió koronás kölcsönről, a szeszadóról szóló javaslatokat; a törvény némely módositásáról szóló javaslatot; Darányi miniszter az állatorvosok államositása s Plósz miniszter a kuriai birás-kodás bizonyos kiterjesztéséről szóló javaslatot. — A főrendiházban is voltak alakulások.

Diszlakoma.

London, május 1. A Britisch Empire Leagne tegnap este diszlakomát rendezett, melyen a Walesi herczeg is jelen volt, kit a devonshinai herczeg felköszöntött és üdvözölte szerencsés megmenekülése alkalmából. A vendégek mindnyájan fölállottak és hurráht kiáltottak.

A délafrikai háboru.

London, május 1. Ladysmithből irják: Botha tábornok visszaérkezett Pretóriából s átvette a parancsnokságot.

Amsterdam, május 1. A bur küldöttség tiszteletére holnap este rokonszenves tüntetést rendeznek.

London, május 1. A Times szerint Bloemfonteinben angolellenes egyesületet fedeztek fel, mely az ellenséget fegyverekkel látta el és hirekkel szolgált neki.

Munkások gyülése.

Budapest, május 1. A budapesti munkások gyülése rendben folyt le, mely után kivonulást csináltak. Bécsben 29 népgyülés volt.

HIREK.

— **Előléptetés a honvédségnél.** Ő Felsége 1900. évi május 1-én kezdődő ranggal a debreczeni 3. honvéd gyalogezrednél a következőket léptette elő: *Decker* János őrnagyot alezredessé; a vezérkarnál létszám felett való vezetés mellett, szolgálati alkalmazásban *Belitska* Sándor II. o. századost I. o. századossá, továbbá *Darvas* Nándor II. o. százados is I. o. századossá lépett elő. A lovasságnál I. o. százados lett *Jármy* Elemér, hadnagy *Ditróy* Mór tiszthelyettes.

— **Mármaros vármegye uj alispánja.** Mármaros vármegye törvényhatósági bizottsági közgyülése a napokban egyhangulag alispánná választotta *Szabó* Sándor vármegyei főjegyzőt. Az uj alispán fáradhatlan munkássága nyert jutalmat a bizalom egyhangu megnyilatkozásában. Irodalmilag is működik s nehány érzésben gazdag verse lapunkban is megjelent. Örömmel üdvözöljük az uj alispánt diszes állásában.

— **Az ekvitácziő távlovaglása.** A 4. honvéd lovasdandár ekvitácziójának tisztikara, melyhez a debreczeni 2. honvéd huszárezred tisztikarából kivezényelt tisztek is tartoznak, s a mely lovagló-tanfolyam Debreczenben van, tegnap, hétfőn délben 12 órakor érkezett vissza Debreczenbe. Az ekvitácziő tisztjei *Prónay* Sándor főhadnagy, tanár s *König* százados vezetése mellett mult hó 23-án reggel indultak el Debreczenből lóháton. Debreczenből B.-Szt. Mihályra érkeztek, onnan S.-A.-Ujhelyre mentek. S.-A.-Ujhelytől tették meg egy huzamban a legnagyobb utat, hetvennyolcz kilométert, vagyis Ungvárig lovagoltak. Ungvárról Munkácsra lovagoltak. Utközben irtózatos vihar s záporeső lepte meg a tiszteket, de azért pihenés nélkül folytatták utjokat. Munkácson egy napi pihenőt tartottak, másnap utnak indultak s Bezdéd—Nyiregyházán át tegnap délben visszatértek Debreczenbe. Ugy a lovasok, mint a lovak a legjobb kondicziőban érkeztek meg.

— **A párisi világkiállitás virágkiállitása.** Kugler Mihály nyug. államvasuti felügyelő, okleveles mérnök érdekesen irja le lapunk főszerkesztőjéhez intézett levelében a Párisban bemutatott virágkiállitást. A Párisiak életében a nő és a virág nagy szerepet játszanak, ne csodáljuk tehát, ha együtt látva Páris szépeit és a kertészet remekeit, a nagy közönség elragadtatással néz e a remek kiállitást. A Szajna jobbpartján levő kristálypalotában volt a kiállitás, melyen az első dijat Vilmoren párisi virágkereskedő nyerte el pompás tulipánjaival, orchideáival, jáczintjaival és ajnerariáival. Különösen a jáczintjai keltettek méltó feltünést, amennyiben a jáczint virágzásának ideje már elmult. — Vilmoren jéggel tartotta vissza fejlődésüket és szebbnél-szebb példányokat produkált ily módon, Cynerariakban is oly szinpompát mutatott be, hogy hozzá hasonlót még a szakértők sem láttak sehol. A virágokkal együtt gyümölcskiállitás is volt s az orosz alma leverte a francziát, mert mig az eltartott franczia almákon ránczok mutatkoztak, addig az orosz almák ugy néztek ki fénylő bőrükkel, mintha akkor nap szedték volna le a fákról. A szőllőkiállitás első diját Henry Micheu vitte el Thomeryből. — A franczia virág-csarnok mellett emelkedik az idegen országok állandó kertészeti kiállitása. A magyar csoport rendezésében fáradhatlan buzgalommal dolgozik dr. Győry István, ki szakértelmével és hazája érdekeit felkaroló meleg szeretetével nagyon megkönnyiti a magyarok diadalát. Szeyderhelm Ernő budapesti mükertész elismerésre méltó hazafias áldozatokat hozott, a mennyiben mint egyedüli kiállitó, több mint 20,000 frt értékben oly remek növényeket vitt Párisba, hogy a francziák valóságosan megcsodálták cycasait és több mint két méter magasságu durancoriáit. A magyar virágok oly üdék voltak, mintha ott termettek s nőttek volna fel a virágvázákban. A budapesti kertészeti tanintézet is mutatott be igen érdekes dolgokat egy aquarell festményben Pokorny ecsetéből. A magyar kormánybiztos: Lukács Béla mindent megtesz a magyarok érdekében és szerencsés kezével, lángoló hazaszeretével, lankadást nem ismerő buzgalmával hálára kötelezi mindazokat, kik vele összeköttetésben állanak.

— **Temetés** Id. irinyi Irinyi István földbirtokos, Szatmármegye törvényhatósági bizottsági tagjának temetése ma délután volt Irinyben. A temetésré a családtagokon kivül sokan mentek ki városunkból.

Képes levelező-lapok legujabb és legnagyobb választékban csak a Csokonai-papirkereskedésben kaphatók.

— **Felhivás.** A debreczeni izr. nőegylet tisztelt tagjait felkérem, hogy ha nem adták be a közgyülésen szavazó lapjaikat a választmányi tagokra, sziveskedjenek azokat legkésőbb május 4-ig lakásomra (Kossuth-utcza 32.) elküldeni. A később érkező szavazó lapokat a szavazatszedő bizottság nem veszi figyelembe. Debreczen, 1900. április 30. *Dr. Balkányi Miklós elnök.*

x Dr. Szöll Kálmán tudatja, hogy lakását május hó 1-jétől József királyi-herczeg uteza 35-ik szám alá helyezte át.

— **Ki akar Párisba menni?** A párisi kiállitásra igen sokan azért nem mennek, mert félnek azoktól a horribilis áraktól, melyek kiállitások alkalmával teljesen kiüritik a jól megtömött erszényeket is. Ezen a kellemetlen állapotokon kiván segiteni Kugler Mihály nyug. államvasuti felügyelő, okleveles mérnök, midőn Párisban Auteuil városrészben, a rue Bosio 6. sz. ház második emeletét kivette, hogy azt szobákra osztva jóismerőseinek a bekerülési árban a kiállitás tartama alatt kiadhassa. A lakás közelében fekszenek a legelőnyösebb közlekedési csomópontok, a körvasut Auteuiel állomása, a honnan más pályaudvarra, de közvetlenül az Eiffel-torony mellett létesitett kiállitási pályaudvarra is lehet menni. Azonkivül két tramvay is vezet a kiállitáshoz, melyeknek egyik végpontja a Bouleward de Iladeleine, a másiknak a Louvre palota, végre gőzhajóval is kijuthatni a kiállitás területére, mindenütt a Szajna mentén. A szobák 2—2 ágygyal és a szükséges butorzattal vannak ellátva s személyenként és naponkint 3 korona fizetendő s takaritásért 20 fillért. A résztvenni szándékozók május 10-ig jelentkezhetnek Budapesten Garai A. bert M. Á. V. felügyelő urnál (VI. Andrássy-ut 75.), ki az előjegyzést szivességből elvállalta és utbaigazitással is szolgál.

x Dr. Tervey Tamás ügyvéd tudatja, hogy irodáját József kir.-herczeg-utcza (Nagyuj) utcza 5. szám alatt megnyitotta.

— **Haza Szoboszlóra.** Hőgyes tanárt, a budapesti Pasteur intézet nagyhirü orvosát sulyos veszteség érte. Édesanyja, ki nála lakott, elhunyt. A megboldogult még életében meghagyta, hogy holttestét szülötte helyére, Szoboszlóra szállitsák haza. Hőgyes tanár a halálesetről értesitette Zsigmond Sándor esperest s megkérte a végtisztesség végezésére. Ma reggel 8 órakor érkezett meg a holttest Szoboszlóra külön vonattal, melyet fiai Hőgyes Endre tanár és dr. Hőgyes Ferencz kisértek. Temetése holnap délután 4 órakor lesz. A boldogultat az egész város részvéte kiséri sirjába.

x A nők zenekara a Corsóban nehány nap óta működik, mely idő alatt csakugyan beigazolták, hogy arra a kiváló jó hirre, mely idejövetelüket megelőzőleg a zeneértő közönség körében élénk figyelmet keltett, — méltán reá szolgálnak. Szabatos játékuk és válogatott müsorukkal már is sikerült kiérdemelniök az uri családok tetszését s ha mindezekhez hozzászámitjuk a kávés **Gömöri Lipótnak** mindenre kiterjedő figyelmét, megmagyarázva látjuk a **Corsó kávéházban** tapasztalható élénkséget. Végül még annyit jegyzünk meg, hogy jó lenne, ha a kávés ezen **ritka solid női zenekart** a közönség gyönyörüségére mentől hosszabb időre szerződtetné.

Akik kardokat nyelnek.

A csepürágók szokták ezt cselekedni a vásáros bódék előtt és akad még naiv publikum, aki rémledezik és hüledezik, amikor tágra nyitott szájukba befurják a kardot ők, mélyebbre, egyre mélyebbre, hogy végre csak a markolat marad künt, a penge meg ott jár valahol a gyomor legmélyén. Mert igy hiszi ezt a naiv publikum, nem tudván, hogy a kard pengéje magától visszacsuklik a markolat alá, a komédiás bizony nem nyeli le.

Azonban igy csak a csepürágók tesznek, ők használnak olyan kardokat és ha becsületes pengét nyelnek is: azt is a ruhájuk ránczaiba tüntetik el a torkuk öble helyett.

Vannak azonban olyanok, akik valósággal elnyelik a kardot, akárcsak jóféle ételdel volna. Ez persze müvészet, amit sanyargató tanulással, gyakorlattal szereznek meg.

A La vie scientifique most érdekesen ir ezekről a kardnyelőkről, elmondva a módját a boszorkányos mesterségüknek, illetőleg a módnak, amelylyel ezt megtanulják.

A „mester" azon kezdi az oktatást, hogy egy jókora kanalat dugdos a tanitványai torkába. Mindig mélyebbre, mig végre a torok öblén át a bárzsingot éri a nyele.

Kezdetben persze lázongva revoltál a nyeldeklő, de tiz-tizenöt percz multán belenyugszik a változhatatlanba. A torok persze nem igy: vérzik, meggyulad, szóval, módjában áll vétót mondani minden ilyesfajta objektumok beleszoritása ellen.

A tanitványok azonban kötelességszerüen azon vannak, hogy béketürésre fogják őt, ami más szóval annyit tesz, hogy a torok végre is rászokik a folytonos irritáczióra és érzéktelenné válik minden külső behatással szemben.

Ennyire jutva, a főzőkanál lekerül a napirendről és helyette késeket és kardokat dugdosnak torkukba a tanitványok, majd torkukon át a bárzsingba, le egész a gyomorig. Itt már persze csak kellő gyakorlat szükséges, de mig ezt megtanulják, beletelik legalább is egy esztendő.

Az emlitett érzéketlenség azután teljesen veszélytelenné teszi ezt a hajmeresztő produkcziót s ha csak valami ügyetlenséget nem követ el a hardnyelő: mi baja sem esik.

Igen szép és érdekes a La vie scientifique czikke, de azért mégse hisszük, hogy valami sok hivet toborzana e kedves foglalkozásnak...

A gázmérgezés áldozatai.

— Két halott egy közös sirban. —

A sokak által ismert öreg Boránd bácsi ott pihen feleségével együtt a közkórház halottas kamrájában. Szörnyü esete megremegtette a sziveket s uton-utfélen nem beszélnek egyébről, mint az ő gyászos végükről.

Tegnap ejtetett meg a hivatalos boncolás, mely konstatálta a gázmérgezést. Egyuttal azt is megállapitotta az orvosi vélemény, hogy az öreg Boránd szivelhájasodás folytán nem sokáig emelhette volna az élet keresztjét s egy pár hónap mulva a szerencsétlenség nélkül is bekopogtatott volna hozzá a jóltevő halál.

Nyugodt-boldogan aludja halálos álmát az öreg mester, mert hiszen nem egyedül ment el a halál nagy utján. Vele ment hüséges hitvestársa is, ki 39 éven keresztül vala osztályosa az ő örömének és bánatának. Együtt örültek az ifjuságnak, együtt viselték az öregség nehéz terhét és a könyörülő halál együtt szólitotta el őket oda, a hol többé nem fáj semmi.

Elhalálozásukról a következő gyászjelentés érkezett hozzánk:

„A legmélyebb fájdalom lesujtó érzetével tudatjuk a jó szülők, nagyszülők és hü testvér néhai Brand *Boránd* György volt szinházi diszmesternek, életének 69-ik évében, ugyszinte neje nemes *Dohos* Juliánna brand Boránd Györgyné asszonynak, életének 68-ik, boldog házasságuknak 39-ik évében váratlan szerencsétlenség következtében folyó hó 29-én virradóra történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk földi maradványai május hó 1-én, délután 3 órakor fognak a helybeli közkórháztól atyánk a róm. kath., anyánk a ref. egyház szertartása szerinti ima után, a czegléd-utczai temetőben közös sirba elhelyeztetni. Végtisztességtételükre szomorodott szivvel hivjuk meg a bánatunkban résztvevőket. Debreczen, 1900. április hó 30. Gyermekei: Bessenyei Albert és neje Gerőczy Mária; Boránd Hermin és férje Erődi Ernő. Unokáik: Bessenyei István, József, Erzsébet, Gyula és Vilma. Testvére: özv. Szkrak Józsefné, Dohos Zsófia és gyermekei; ugy a közeli, mint a távoli rokonok nevében is. Béke lengjen poraik felett!"

Az öreg Boránd bácsi ügyes rendezője volt a mükedvelő előadásoknak és elhalálozását bizonyára veszteségnek fogják tekinteni sokan, kik ily mükedvelő előadásban résztvettek.

A hitvespárt ma délután temetik el közös sirba a Kossuth-uteczai temetőben. Jubileumát nem érhette el az öreg. Nem nyujthatták neki pályatársai az elismerés koszoruját. Az ébredő tavasz fakaszt majd virágot, ákáczok zöld lombja beteriti zölddel megnyugtató sirját s az alkonyi szellő elsusogja felettte az elismerés szavait.

A szintársulat tagjai is adtak ki a szomoru alkalomból gyászjelentést és temetésén testületileg képviseltetik magukat, koszorut helyezve az elhunyt veterán szinész koporsójára.

A cselédleányt, ki oly végzetesen költözött el a halál keblére az öreg párral együtt, ma délelőtt temették el. Tegnap egy öregasszony érkezett a kórházba. A szerencsétlen véget ért ifju leány édes anyja volt a reszkető öreg. Zokogó hangon kérdezte leányát s mikor megmutatták neki, fájdalmasan tört fel kebléből a siralmas felkiáltás:

— Ez az! Ő az! A gyermekem! Az édes leányom!

Odaborult lánya jéghideg tetemére s ugy zokogott ottan, hogy keserves sirása a jelenlevőket is mélyen meghatotta.

Nagy nehezen tudták megvigasztalni és elvonszolni szeretett gyermeke holttestétől a szegény asszonyt, ki csak Debreczenbe jövet tudta meg, hogy leánya élettelenül fekszik a körkórházban.

A szomoru eset végső jelenete ma véget ér. A gondatlanságból eredett végzetes szerencsétlenség áldozatai pihennek már a hosszu álom kebelén.

Vajha tanulságul szolgálna sokaknak az ő gyászos esetük!

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Megbotolt asszonyok.** Azaz, hogy nem az asszonyok botlottak meg, hanem egy bot tévedt az ő hátukra, még pedig az após fogta a bot másik végét. Ugy történt a dolog, hogy szoboszlói lakos idősb Tornyai János összeperlekedett 1897. év október hó 11-én a menyével, a ki állitása szerint nyelveskedett vele. A 61 éves após méregbe jött s jól elverte a menyét, majd menye nagyanyját is megsértette, a ki segitségére akart lenni unokájának.

A két asszony közül Dobri Jánosné, a nagyanya kapott sulyosabb ütlegeket. Még akkor sem volt begyógyulva sérülése, mikor az orvos megvizsgálta.

A menyecske könnyebb bajjal szabadult ki a veszedelemből, hanem azért nála is konstatáltak nyolcz nap alatt gyógyuló sérülést.

E miatt aztán megnehezült a dolga a vén Tornyainak, mert a két asszony bejelentette a birósághoz.

Tegnap itélkeztek ügyében s miután ő maga sem tagadta, hogy türelme szekerét a harag paripái nagyon is elragadták, a törvényszék elitélte nyolcz napi fogházra és 10 korona pénzbüntetésre.

Az öreg megnyugodott az igazságban, hanem az ügyész csekélynek találta a kiszabott büntetést és sulyosbitásért felebbezett.

§ **Elhalasztott tárgyalás.** A Bánk János és társa elleni ügyben holnapra kitüzött tárgyalás holnapután halasztatott el. Holnap nem lesznek végtárgyalások.

Pajkos és befejezetlen irás Abdul Hamidról.

Abdul Hamid ura a törököknek és igy nem volna méltó, ha szultáni minőségében irnók róla ezt a pajkos és befejezetlen irást. Mert a szultáni méltóság oly méltóságos és a mit az igazhivők fejedelme tesz, az annyira tökéletes: hogy pajkossággal és befejezetlenséggel nem lehet őt vádolni. Irjuk ugyanazért Abdul Hamidról, — a családapáról . . .

A bevezetés.

Csipkés, mennyezetes kis ágyon pihegve aludt a kis herczegnő, a török szultánnak ő édes leánya. Álmában bizonyosan valami szépet látott: mert mosolygott Valami lepkét kergetett, szépet, tarkaszárnyut aztán és meg akarta fogni. Nyult utána — de a keze nem a lepkét, hanem ágyának azt a kis oszlopát érte, a melyen a függönyös mennyezet nyugodott. De nemcsak érte, hanem meg is taszitotta annyira, hogy egyszerre csak alázuhant az a függönyös, csipkés mennyezet alkotmány. Sikoltva ébredett fel akkor a a kis herczegnő, Abdul Hamid ő édes leánya és hangos sirásra fakadott. Nem csupán az ijedtségtől, de azért is, mert az alázuhant alkotmánynak egyik hegyes vége sebet hasitott az arczocskája fehéren rózsálló bőrén.

Nosza orvosért gyorsan! A mi eunuch és más nőinemü cseléd volt a közelben, az mind az orvost kereste. Végre jött. Megnézte a sebet.

— Nem nagy dolog — mondta aztán. De varrni kell mégis.

Sirt akkor a kicsi herczegnő és nem akarta közel engedni a doktor bácsit. A doktor bácsi pedig elküldött fönséges papájáért, Abdul Hamidért . . .

Az irás pajkosra válik.

Abdul Hamid háremében volt ekkor. Gyakorlatilag bizonyitgatta, hogy hurik nem csupán a mennyországban vannak és a paradicsomi gyönyörüségeit már olyik halandó életében is megizlelheti. Segitségére volt pedig e bizonyitásban egy aczélosan fekete haju, parázsosszemü, gazellásan karcsu és lángosan forró odaliszk.

Az irás itt annyira pajkosra válik, hogy jónak látjuk jelenteni, hogy jött a hirnök, s pihegve szól:

— Óh szultánom, leányodnak, a kicsi herczegnőnek baja esett . . .

És szaladt a szultán ekkor megsérült leányához . . .

Az odaliszk pedig maradt magában.

A családapa.

És nem engedte közelébe a doktor bácsit a kicsi herczegnő. Amikor azonban fenséges papája csititgatta őt, sőt az ölébe is vette: akkor belényugodott, hogy ám varrják be a sebét.

És elővette a doktor bácsi az öltögető tüt és beléhuzta a selymet. Fölkiáltott ekkor Abdul Hamid:

— Hogyan, én végignézzem, mint szurják ezt a tüt, e hosszut, e hegyest, e fájdalomszerezőt édes kicsi leányom husába? Nem, ezt nem tudom végig nézni, szerető apa létemre . . .

És kirohant a szobából . . .

Miért befejezetlen ez irás?

Rossz nyelvek azt mondták akkoron, hogy Abdul Hamid nem ezért rohant ki a szobából, de mert visszavágyott oda az odaliszk mellé, aki aczélosan fekete haju és gazellásan karcsu vala, mint fönnebb irtuk . . . Vajjon igaz-é ez? Visszament-é oda Abdul Hamid?

Mi nem tudunk rá választ adni.

Ezért befejezetlen ez irás . . .

KÜLÖNFÉLÉK.

* **Fertőtlenitő éjjeli mécsek.** Egy angol gyógyszerész találmánya ők ez állitólag igen praktikusak, főleg olyan betegszobákban, ahol például tüdőbajos fekszik, akinek tehát a kilélegzése, a váladékainak a szerteszóródó csőppecskéi is fertőzők. Az emlitett mécsek külseje miben sem üt el a szokásos éjjeli gyertyácskáktól, de a viasza valaminő vegyi oldatba van mártva, amelyből a égési processzus alatt kiválik a karbolsav. Egy órai égés után már érezhető a karbol szaga a szobában és a fertőtlenités munkája igy megkezdődik. Ha a karbol büze bántaná a beteget, vagy a környezetét: lehet használni valaminő más, de szagtalan fertőtlenitő szerrel készitett éjjeli mécset . . .

* **Az orgonisták eldorádója.** Az uj világ ez és főként a newyorki egyházkerület. Amiből világosan kitetszik, hogy itt nem illatos, virágos bokrokról, hanem a templomi zene orgonájáról s azoknak a müvészeiről van szó. Az emlitett egyházkérületben 215 templom van (86 a város területén) és mindenikben áll orgona. Kitünően fizetik az orgonisták egynémelyikét. A városbeli templomok közül kettő 8000 forintot, két más 7000 és ismét más hét templom 5000 frtot fizet az orgonistájának. A minimális fizetés is 1500—2000 forint között váltakozik. Eredeti azonban, hogy az orgona hangolói foglalkozás általában véve jövedelmezőbb, mint az orgonázóé. A hangolók ugyanis átlag 3000 forintot kapnak évi fizetés fejében.

* **A legsötétebb Ausztráliából.** Van Sidneyben egy orvos — a nevét, fájdalom, nem irja ki az ottani Bulletin czimü lap, akinek a kezére ugyan ember legyen, aki rá meri magát bizni ezután . . . Az okát is itt adjuk:

Egy fiatal ember, aki egyik szemére megvakult, elment az emlitett orvoshoz, s tanácsot kért tőle, hogy mit tegyen. A vizsgálat egy daganatot talált a szemben, amelyet eltávolitandónak itélt az orvos.

— Ki kell vennünk azt a beteg szemet, — mondta a fiatal embernek.

Az beleegyezett. Az orvos narkotizálta és kivette a szemét. Mikor azonban az álmából felocsudva, szét akart nézni a fiatal ember: mit se látott. Vak volt egészen; — az ép szemét vágta ki!

Ez már aztán olyan tévedés, hogy még Ausztráliában is igen vaskos. Talán nem is igaz a Bulletin hire?

—

RÖPPENTYÜK.

* **A nemezis.** Zsilip ur hazafelé megy éjszaka egy barátjával. A barát egyszerre csak rémülten kiált fel:

— Az istenért! Nézz csak oda . . . egy rabló mászik be az ablakodon!

Zsilip ur nyugodtan felel:

— Hagyd őt. A feleségem azt fogja hinni, hogy én vagyok és félig agyonveri . . .

* **A papucshős.** Csendőr: Hát ki engedte meg magának, hogy itt halászszék?

— Hát ki más, mint a — feleségem!

* **Vigasz.** Petrezselymet árul a kisasszony. Szomoruan szól magában:

— Legalább olyan rut nem vagyok, hogy meglátszanék rajtam az 50,000 frt hozományom, különben többen táncolnának velem.

* **Kedves ajándék.** — Mit vettél a kis fiad születésnapjára?

— Kivettem a takarékperselyéből egy forintot és gyönyörü éjjeli lámpát vettem neki.

KÖZGAZDASÁG.

—

A Debreczeni Kereskedelmi Csarnok jegyzései.

Debreczen, április 30.

Piaczi árak 50 kgr.-ként koronákban:

Buza minőség	77	6.95— 7.25
„ „	78	7.15— 7.45
„ „	79	7.20— 7.50
„ „	80	7.45— 7.60
Rozs „	71.73	6.10— 6.20
Árpa		5.45— 5.60
„ (jobb)		0.— — 0.—
Zab		4.70— 4.80
„ prima		0 — — 0.—
Tengeri		5.60— 5.70
Köles		5.80— 6.—
Napraforgó mag		4.50— 4.60
Bükköny		7.25— 7.75
Lóhere		65.— —70.—
Luczerna		40.— —42.—
Pogácsa napraforgó		4.70— 4.20
„ tökmag		5.10— 5.50
Bab (fehér)		6.75— 7.—

REGÉNY.

A csöndes lakó.

— Angol regény. —

Irta: **Pryce Richard.**

Forditotta: **Karem.**

(Folytatás.) 38.

XV. Egy darab papir.

— Elolvastam? — kérdé mrs. Mauton, a papirt nézegetve, melyet a titkos rendőr kezébe adott. Egy féliv papir volt ez, mely egy levélről lehetett leszakitva. Az eleje hiányzott és tartalma a következő volt:

„ . . . mikor tudod, hogy jobban szeretlek, mint az életemet. Ez szivtelenség és igazságtalanság tőled. Egész éjjel nem aludtam és folytonosan azon töprenkedtem, a mit mondtál. Oh, bár soha ne beszéltem volna neked felőle semmit! Kegyetlenség tőled azt mondani, hogy nem törődöm veled. Mikor szeretlek, nagyon jól tudod, hogy szeretlek. De nagyon is borzasztó bizonyitékot kivánsz. Magam vagyok az oka. Bár csak inkább elharaptam volna azt a nyomorult nyelvemet, minthogy arról beszéltem neked, a mi ezt a gondolatot ébresztette benned. De hát szeretlek és te ezt követeled bizonyiték gyanánt és én hüségesen megteszek mindent, a mit kivánsz.

Egyenesen fölmégy a lépcsőn. Épen szembe találod, mikor a csarnokba belépsz és nem tévesztheted el. A szoba a ház homlokzata felé néz és a társalgó felett van, Ablakai a pázsitra szolgálnak, a melyen a csarnok felé menőben áthaladsz. Az első emeleten van és annak a hosszu folyosónak a végén, a melyet a lépcsőn felhaladva, balkéz felől találsz. Csak ez az egy folyosó van, a másik oldalon egy rézveretü ajtó van, a mely a fürdőszobába vezet és igy nem tévedhetsz. Az az ajtó, melyet te keresel, a folyosó jobb oldalán az utolsó. Teljes lehetetlenség, hogy eltéveszd. Fehérre van festve, mig a többi tölgyfa szinü. A ruhaszekrény mindjárt szemedbe tünik s az, a mit keresel, az alján levő két fiók egyikében van. Hogy melyikben, azt nem tudom. — Esdve kérlek, vigyázz magadra. A siker egészen Bensontől függ. Ügyes gondolat volt a báli jegyeket ürügyül felhasználni, de szivből óhajtanám, bár soha . . .

A többi nem volt meg. Ez a darab kétségkivül egy levélnek volt a középső része. A betük összefolytak a mrs. Mauton szemei előtt. A detektiv tudta már a választ, mielőtt egy szót is szólott volna.

— Az ő irása ez?

— Ugy hiszem, az.

Nagyon halkan beszélt s a hangja reszketett. Szegény Hanson — gondolta magában — Isten legyen vele. — Szembetünő változás ment végbe az öreg hölgyön az utóbbi nehány pillanat alatt. Arcza beesett és megránczosodott és mély barázdák vésődtek szája körül.

Nem hordta már fenn a fejét és mig összehuzódva ült székén, reszketett, mint a nyárfalevél. Ugy tünt föl, mintha hetvenöt, éve most egyszerre előjött volna rejtekéből hogy rátegye sulyos kezét.

A férfi, ki eddig figyelemmel kisérte kinyujtotta kezét a levéltöredék után.

— Ezt kénytelen vagyok visszakérni, ha nincs ellenére, — mondá.

— Persze, — felelt hidegen mrs. Mauton. — Nem is óhajtottam megtartani.

Odaadta neki a papirost, mig beszélt.

— Ez az egész, a mit meg kellett tudnom, szólt az idegen üzletszerü hangon. — Nem akarom tovább fárasztani asszonyom. Köszönöm. Jó napot.

Mrs. Mauton összeszedte magát.

— Egy pillanatra még, — mondá. — Nem szabad megtudnom, mikép került ez a levél az ön kezébe és mi vitte rá, hogy szerencsétlen komornámat a rablással összeköttetésbe hozza?

— De igen, asszonyom. A levelet csak tegnap találták meg egy hamutartóban. Ugy kell lenni, hogy a tolvaj a szobában, vagy a lépcsőn elejtette — valószinüleg azért vitte magával, hogy könnyebben tájékozhassa magát — és aztán valószinüleg kisöpörték és szemét gyanánt kidobták. Lady Markham komornája véletlenül látta valamikor a Hanson irását és ő ismerte ezt föl az övének.

— Tudnak valamit azon ember felől, kihez az a boldogtalan lány ezt a levelet intézte, melyet az imént nekem megmutatott?

— Semmi bizonyosat, de elég okunk van hinni, hogy meglehetős sokat tudunk felőle. Az inas, a kit meglőtt, halála előtt valamennyire le tudta irni külsejét és az a forradás, mint Nagyság is hallotta, jó ismertető jel gyanánt szolgál. Ha kiderül, hogy ez csakugyan az az ember, a kit gondolunk, sokkal különb dolgokért is kell még majd számolni neki, nemcsak a Markham esetért.

(Folyt. köv).

DEBRECZENI VÁROSI SZINHÁZ.

Folyó szám 213. Bérlet 173. szám „B"

Kedden, 1900. évi május hó 1-én

Ripp Van Winkle.

Operette 3 felvonásban. Zenéjét szerzette: Planquette Róbert.

Szinházi müsor.

Szerdán, május 2-án bérlet 174. szám „C" Perényi Margit bucsufelléptéül: ***A párisi élet.*** Operette 5 felvonásban. Zenéjét szerzette: Offenbach Jakab.

Csütörtökön, május 3-án bérlet 175. sz. „A" *Közönyi közönynyel.* Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Moretó.

Pénteken, május 4-én bérlet 176. szám „B" Udvardi Emilia kisasszony vendégfelléptével: *A troubadour.* Nagy opera 5 felvonásban.

Szombaton, május 5-én bérlet 177. sz. „C" *Váljunk el.* Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Sardou Viktor.

Vasárnap, május 6-án két előadás; délután 3 órakor félhelyárakkal: ***A kis szökevény.*** Operette 4 felvonásban; este 7 és fél órakor bérletszünetben: ***A szökött katona.*** Eredeti népszinmü 3 szakaszban. Irta: Szigligeti Ede.

Laptulajdonos: a **Csokonai-nyomda.**

Természetes

PARÁDI ARSEN

és vastartalmú könnyen emészthető

GYÓGYFORRÁS SPECIFICUM

Legelőkelőbb orvosi szaktekintélyek által rendelve: **sápkór, vérszegénység** ellen, **női betegségeknél, ideg-** és **bőrbajoknál**, valamint **görvélykóros** esetekben.

Gróf Károlyi Mihály,
uradalmi felügyelősége Parád.

Egy postaláda **7 palaczk parádi arsen vastartalmu** gyógyvizet Magyarország **összes posta-állomásaira 5 korona 80 fillérért bérmentesen** szállit a

Főraktár: **Édeskuty L.** Budapest
cs. és kir. udvari szállító.
V., Erzsébet-tér 8. szám.
Kapható minden gyógytárban és megbizható fűszerkereskedésben.

Tavaszi és nyári idény 1900.

Valódi brünni szövetek

Egy szelvény 3.10 mtr. hosszu, teljes uri öltönyt (kabát, nadrág, mellény) ad, ára csak { frt 2.75, 3.70, 4.80 jó / „ 6.— és 6.90 jobb / „ 7.75 finom / „ 8.65 finomabb / „ 10.— legfinomabb } valódi gyapju szövetből.

Egy szelvényt fekete szalon öltönyhöz 10 frt, valamint felöltőszöveteket, turista-lodeneket, legfinomabb kamgarnokat stb. stb. küld gyári áron a valódiságáról és szolidságáról jól ismert posztógyári raktár

Siegel-Imhof Brünnben.

Minták ingyen és bérmentve. Mintahü szállitásról biztositék A **magánfelek előnyei**: szöveteket **közvetlenül** fenti czégtől a **gyárhelyiségből** rendelni tetemesek.

Több mint **50** év óta sikerrel használtatik!

Az eszéki **arczkenőcs** és eszéki **SZALVATOR**-szappan eltávolitja a szeplőt, májfoltot és a bőr összes tisztátlanságát.

Valódi csakis a

DIENES J. C.

Salvator-gyógytárából
Eszéken felsőváros.

1 tégely eszéki arczkenőcs ára — kor. 70 fillér
1 drb Salvator-szappan „ 1 „ — „
1 tégely kézi paszta „ 1 „ 20 „
Lyoni rizspor kis doboz 1 kor., nagy doboz 2 kor.

Figyelmeztetés!

Ezen czikkek mentek minden ártalmas alkatrészektől és megfelelnek tökéletesen a 71012. sz. B. m. rendeletnek.
Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beiktatott védjegygyel el vannak látva és kéretik a t. közönség csakis DIENES-féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

Főraktár Budapesten:
Török József ur gyógyszertárában
VI., Király-utcza 12. sz.

Naplók,
Főkönyvek,
Pénztárkönyvek,
Folyószámlakönyvek,
Lejárati könyvek,
Előjegyzési könyvek,
Bevásárlási könyvek

különböző nagyságban és vastagságban, a legfinomabb könyvpapirosból készitve, erős kötésben.

Másolókönyvek

patent mutatóval, japáni papirosból

legolcsóbb beszerzési forrása

a Csokonai-papirkereskedés
Kossuth-utcza 13.

CSOKONAI-NYOMDA

LENGYEL IMRE és TÁRSAI

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA 13. sz.

ELSŐRANGU KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZET

Ajánlkozunk a sokszorositó-szakmába vágó mindennemü munkák elkészitésére. Modern berendezésünkkel és kitünő munkaerőnkkel a legnagyobb igényeket is kielégithetjük.

MINDEN MUNKA A LEGNAGYOBB GONDDAL KIÁLLITVA, MINDAMELLETT MÁS KEZDETLEGES KIVITELNÉL OLCSÓBB ÁRON.

Könyvnyomdánkban mindennemü egyszerü, de izléses nyomtatványok, valamint müvészies kivitelü diszmunkák készülnek és pedig:

KERESKEDŐK RÉSZÉRE:

Árjegyzékek, körlevelek, számlák, jegyzékek, levélpapirok és boritékok, czimkék, csomag-jegyek, áru-mintajegyek, bevásárlási könyvecskék, üzleti kártyák, csinos reklámplakátok és egyéb nyomtatványok.

TANINTÉZETEK RÉSZÉRE:

Az összes naplók, osztálykönyvek, diszes bizonyitványok, havi és évi értesitők, jegyzőkönyvek és tankönyvek.

ÜGYVÉDEK RÉSZÉRE

A legtöbb nyomtatványt raktáron tartjuk, a készleten nem levőt pedig — bármily mennyiségben — raktári áron készitjük el.

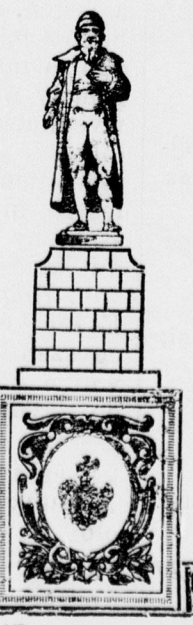

PÉNZINTÉZETEK RÉSZÉRE:

Mindennemü üzleti könyvek és egyéb kezelési nyomtatványok, u. m.: napiivek, lejárati jegyzékek, sorsolási értesitések és egyéb ismertetések csinos füzetekben, szerződések, kötelezvények, váltók, biztositéki okiratok stb.

VIGALMI BIZOTTSÁGOK RÉSZÉRE:

Izléses kivitelü báli meghivók, programmok, belépti jegyek, diszes tánczrendek stb.

KÜLÖNBÖZŐ ALKALMAKRA:

Eljegyzési és esketési jegyek és egyéb családi értesitések elegáns kartonra vagy mindennemü uj divatu finom papirra nyomva, névjegyek, levélpapirok stb.

Nyomatott a „Csokonai“ nyomdában, Debreczenben.